CONGRESUL AUTORITĂŢILOR LOCALE DIN MOLDOVA
str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Nr. 395 din 16 noiembrie 2026

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
cancelaria@maia.gov.md
nicoleta.necrutu@.maia.gov.md

AVIZ

la proiectul de modificare a Ordinului nr. 169/2025 privind modul de completare a Cărții istoriei câmpului

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova nr. 11-05/3431 din 10.11.2026, privind avizarea proiectului de modificare a Ordinului nr. 169/2025 privind modul de completare a Cărții istoriei câmpului, și expune următoarele.

1. Proiectul: (1) înlocuiește, la pct. 24 și în anexă (cap. III, pct. 5 subpct. 5.1), evaluarea periodică a stării solului prin indici agrochimici (o dată la 5 ani) și fizico-chimici (o dată la 10 ani) cu o singură evaluare, la 10 ani, efectuată de deținătorul terenului printr-un laborator acreditat; (2) introduce, la pct. 30 (subpct. 30.4) și în tabelul nr. 4 din anexă, indicii calității apei de irigare – salinitatea (g/l) și raportul de adsorbție a sodiului (SAR); (3) pune controlul executării în sarcina Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare.

Regulamentul se aplică „deținătorilor de terenuri care desfășoară pe aceste terenuri activitate agricolă, indiferent de forma juridică de organizare” (pct. 2), iar Cartea se întocmește pentru fiecare parcelă (câmp) cu destinație agricolă (pct. 4).

Din categoria deținătorilor fac parte și autoritățile publice locale, ca administratori ai terenurilor agricole din domeniul public și privat al unităților administrativ-teritoriale (UAT), inclusiv ai pășunilor și fânețelor, și ca titulari sau beneficiari ai unor surse de apă folosite la irigare. Avizul CALM se limitează la aceste aspecte.

2. Ordinul nr. 169/2025 execută pct. 5 subpct. 5.7 din Reglementarea tehnică „Măsurile de protecție a solului în cadrul practicilor agricole”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 265/2025 (în redacția Hotărârii Guvernului nr. 757/2025).

Atragem atenția că subpct. 5.7.5 prevede doar „evaluarea periodică a stării solului” (pH, humus), fără a fixa frecvența, deci intervalul poate fi stabilit prin ordin. Aceeași Reglementare conține însă norme de frecvență pe care proiectul nu le ia în calcul: pct. 45 – evaluarea complexă a solurilor de către instituții specializate „o dată la 6–8 ani”, iar pct. 47 – evaluarea periodică a stării toxice a solurilor o dată la 5–7 ani în cazul riscurilor sporite „după cum este menționat în Cartea istoriei câmpului”, la 10–15 ani în cazul celor moderate și la 15–25 de ani în cazul celor reduse. Intervalul unic de 10 ani, aplicat tuturor indicilor și tuturor terenurilor, depășește intervalul de 6–8 ani din pct. 45 și suprimă diferențierea după risc, la care pct. 47.1 trimite expres prin Carte.

Notăm că un ordin ministerial nu poate deroga de la o hotărâre de Guvern. Nota de fundamentare nu analizează aceste norme. În plus, Codul funciar prevede, pentru ținerea cadastrului funciar, cercetări pedologice o dată la 10–15 ani și cercetări agrochimice o dată la 4 ani (art. 11 alin. (4)), iar pentru monitorizarea stării de toxicitate a solului evaluări periodice la 5–7, 10–15 și, respectiv, 15–25 de ani, în funcție de risc (art. 64 alin. (5)).

Autoritățile publice locale asigură înregistrarea caracteristicilor terenurilor în cadastrul funciar (art. 11 alin. (2) din Cod) și folosesc datele solului în planificarea și gestionarea terenurilor proprii; o evaluare mai rară reduce volumul datelor actuale.

Propunem: alinierea intervalului din proiect la pct. 45 și 47 din Hotărârea Guvernului nr. 265/2025 (evaluare complexă la 6–8 ani; frecvență în funcție de riscul consemnat în Carte) sau, dacă se urmărește alt interval, modificarea prealabilă a Hotărârii Guvernului; menținerea în Carte a rubricii privind nivelul de risc; o frecvență mai mare pentru terenurile irigate și cele cu risc sporit; posibilitatea ca deținătorul să utilizeze, în locul unei noi analize, datele oficiale din Sistemul informațional „Registrul solurilor Republicii Moldova” (art. 75 din Cod), atunci când acestea sunt actuale, pentru a evita dublarea costurilor; confirmarea în notă a compatibilității cu art. 11 alin. (4) și art. 64 alin. (5) din Codul funciar.

3. Regulamentul impune întocmirea Cărții pentru fiecare parcelă agricolă, cu tabele privind rotația culturilor, lucrările solului, fertilizarea și irigarea (anexa, cap. IV). Pentru pășunile și fânețele proprietate a UAT, date în arendă sau administrate direct de APL, cele mai multe dintre aceste tabele nu au conținut. Nu este pe deplin clar nici cine este „deținătorul” obligat, atunci când terenul UAT este arendat: autoritatea publică locală sau arendașul, ca deținător în sensul art. 4 alin. (2) din Codul funciar.

Evaluarea solului prin laborator acreditat la fiecare 10 ani, pe suprafețe mari de pășuni, are un cost pe care nota nu îl estimează: nota afirmă că proiectul „nu necesită cheltuieli suplimentare de la bugetul public național”, se referă la tarifele aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 885/2024, fără să indice cuantumurile, și **nu analizează efectul asupra bugetelor locale**, deși proprietarii și deținătorii de terenuri publice locale suportă costul din bugetul local. Nota nu arată nici dacă laboratoarele acreditate sunt accesibile în toate zonele.

Solicităm: precizarea la pct. 2 că obligația de ținere a Cărții revine deținătorului care folosește efectiv terenul (inclusiv arendașului), iar proprietarul UAT care a transmis terenul în arendă nu este obligat; un model simplificat pentru pășuni și fânețe; completarea notei cu estimarea costului unei evaluări și cu efectul asupra bugetelor locale; posibilitatea efectuării evaluărilor pentru terenurile UAT în comun, prin Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare sau în cadrul proiectelor cu partenerii de dezvoltare, fără costuri suplimentare pentru primării.

4. Tabelul nr. 4 cere, pentru fiecare parcelă și fiecare an, salinitatea (g/l) și SAR, alături de norma și metoda de irigare. Proiectul nu spune cine măsoară acești indici, cu ce frecvență și cine suportă costul, deși apa de irigare provine, de regulă, din surse care nu aparțin deținătorului: sisteme de irigare ale statului sau ale asociațiilor, bazine și iazuri, inclusiv cele proprietate a UAT, sau foraje.

Dacă fiecare deținător trebuie să comande analize anuale pentru fiecare parcelă, sarcina financiară contrazice scopul declarat al proiectului (nota, pct. 2.2). Autoritățile publice locale care dețin sau administrează bazine și foraje folosite la irigare pot fi, de asemenea, solicitate de utilizatori pentru aceste date, fără a avea competența sau resursele necesare. **Nota nu analizează aceste efecte.** Hotărârea Guvernului nr. 265/2025 nu cere

măsurarea acestor indici: pct. 33.6 impune doar adaptarea metodei de irigare la „calitatea apei disponibile”, iar pct. 7.6 condiționează irigarea de autorizația de mediu pentru folosirea specială a apei, document în care pot figura datele despre sursă. Obligația anuală de măsurare, pentru fiecare parcelă, ar depăși, așadar, cerințele hotărârii.

Solicităm: precizarea la pct. 30.4 că datele privind calitatea apei se preiau de la operatorul sursei de apă sau de la autoritatea care monitorizează calitatea apelor, iar deținătorul efectuează analize proprii numai dacă acestea lipsesc; indicarea frecvenței minime (de exemplu, o dată pe sezon de irigare pentru aceeași sursă, nu pentru fiecare parcelă); precizarea că Regulamentul nu atribuie autorităților publice locale obligații de măsurare sau de furnizare a acestor date fără alocarea resurselor, în acord cu principiul corespunderii resurselor cu competențele; indicarea unităților de măsură și a metodei, pentru uniformitate (vezi pct. 6).

5. Potrivit art. 76 alin. (1) din Codul funciar, controlul în domeniul relațiilor funciare este exercitat de Guvern, prin autoritatea de mediu, și de autoritățile publice locale. Proiectul pune în sarcina Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare controlul executării ordinului, fără să spună dacă și ce verificări (ale Cărții, ale evaluărilor) revin autorităților publice locale. În lipsa unei delimitări, primăriile ar putea fi solicitate să verifice evidențele agricultorilor sau să raporteze datele, ceea ce nu rezultă din Regulament. În plus, ordinul intră în vigoare la data publicării, iar Cartea se completează „cel târziu până la 1 martie a anului următor” (pct. 7); noul tabel nr. 4 ar putea fi aplicat, astfel, retroactiv, pentru irigarea anului 2026, când măsurători ale calității apei nu s-au efectuat.

Solicităm: precizarea că autoritățile publice locale nu au obligații de verificare, de colectare sau de raportare în temeiul Regulamentului, **dacă o asemenea sarcină nu este expres prevăzută și finanțată**; norma tranzitorie potrivit căreia cerințele privind indicii calității apei se aplică începând cu anul agricol următor intrării în vigoare, iar evidențele anterioare nu se refac. De asemenea, pct. 3–4 din Hotărârea Guvernului nr. 265/2025 pun implementarea în sarcina Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare, iar controlul executării – în sarcina Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare; atribuirea controlului către Agenție prin ordin nu corespunde acestei repartizări și trebuie corelată. Pct. 46 din Reglementare obligă deținătorii să anunțe autoritățile administrației publice locale despre accidentele cu impact poluant, rol care trebuie reflectat expres în Regulament, cu precizarea că primăria nu are obligații de verificare a Cărții.

6. Atragem atenția la următoarele inadvertențe:

- nota face referință la „Ordinul nr. 169/**2026**”, în timp ce Ordinul a fost aprobat în 2025 (nr. 169 din 09.10.2025);
- pct. 1 din proiect conține o formulare tautologică („Ordinul ... nr. 169/2025 ..., **aprobat prin Ordinul ... nr. 169/2025** ..., se modifică”), în loc de „Regulamentul ..., aprobat prin Ordinul nr. 169/2025, se modifică”;
- temeiul legal indicat diferă de cel al Ordinului nr. 169/2025 (pct. 8 subpct. 3) și pct. 9 subpct. 10) față de pct. 7 subpct. 3) și pct. 8 subpct. 12) din Regulamentul Ministerului), ceea ce necesită clarificare;
- formula SAR din proiect („SAR = Na : √ (Ca + Mg) / 2”) pare ambiguă (ordinea operațiilor, unitățile de măsură); indicii se definesc ca „conținutul ...

adsorbați”, în timp ce indicele calității apei se calculează, de regulă, din concentrațiile din apă;

- termenul „salenizare” nu este cel utilizat în nota de fundamentare și în nota de subsol („mineralizare totală”); recomandăm verificarea de către specialiști și uniformizarea terminologiei, cu indicarea unităților;
- pct. 6 din Regulament trimite la Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, care a fost înlocuită prin Legea nr. 195/2024; trimiterea necesită actualizată prin același ordin.

CALM solicită luarea în considerație a obiecțiilor și observațiilor sus-menționate.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex.: Igor Cristal, expert CALM, consilier de stat de clasa I